

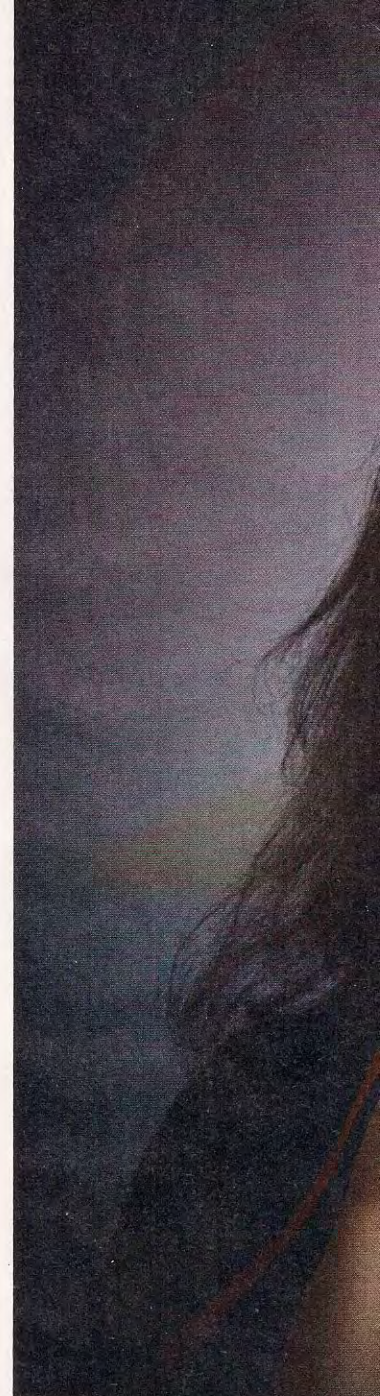
LA SETMANA MÉS LITERÀRIA DE L'ANY.
DUES DÈCADES FABRICANT LECTORS

Care Santos

EL REPTE DELS MÉS DIFÍCILS

*Aquesta escriptora catalana (Mataró, 1970) va debutar en la literatura el 1995 amb un llibre de relats i aviat va decidir que volia viure de les lletres. Ho ha aconseguit gràcies al talent, sí, però també a una disciplina que ha donat com a resultat una amplíssima bibliografia, en què els **llibres infantils i juvenils** tenen un pes fonamental. Guanyadora de molts dels guardons importants que reconeixen la dedicació a aquests públics, entre ells el **premi Edebé d'aquest any**, Care Santos explica en aquest text per què li agrada tant escriure per a nens i adolescents*

TEXT IMMA MUÑOZ
FOTOS CARLOS MONTAÑÉS

VAIG FER-ME LECTORA DURANT L'ADOLESCÈNCIA, aquell moment tan important en què comences a ser allò que seràs la resta de la teva vida. Potser tot venia d'una mica abans, del descobriment d'alguns autors que van acompanyar-me –i molt!– durant aquells anys: Mercè Rodoreda, Edgar Allan Poe, Wilkie Collins, Gabriel García Márquez, Charles Dickens, Lord Byron... No tenien res a veure els uns amb els altres però això ho feia encara més interessant. Els llegia a totes hores, amb delit. Llegia uns quants llibres a la setmana. Llegia sota

els llençols, perquè el meu pare s'enfadava si no apagava el llum a l'hora que tocava i jo no podia parar. Un cop se'm va fer de dia llegint i l'endemà m'adormia a classe. Les meves mestres es devien imaginar qui sap què. Ho recordo com tota una experiència. No m'estranya: són anys apassionats i apassionants, els que van dels 12 als 18 anys. No n'hi ha d'altres com aquests. L'adolescència, ho diu el psicòleg David Bainbridge, és una etapa que mereix ser explicada. I això és el que jo miro de fer, precisament.

Quan escric per a joves, m'agrada recordar quina mena de lectora vaig ser. M'agrada pensar que hi ha lectors com jo, lectors molt millors que jo. M'agrada imaginar que algun d'aquests lectors sentirà vers els meus llibres aquell entusiasme que a mi em va fer llegir. Sé que no són un públic fàcil, ni complaent. Sé que no tenen gaire paciència, que no es conformen amb qual-sevol cosa (¡i fan molt bé!). Sé que tenen molta, moltíssima feina. Molta més que jo: ells s'han d'enamorar, han de forjar amistats, han de forjar-se ells mateixos, han ➔

→ de triar entre mil opcions possibles, han de construir els fonaments de la seva vida. Per això i per altres raons, la lectura sovint no forma part de les seves prioritats. És a dir: els adolescents són, de llarg, el lector més difícil que pots buscar-te. Segurament per això m'agraden tant. Són tot un repte. Si aconsegueixes atrapar-los a la lectura, atraparàs qui vulguis, em diu alguna intuïció. Tot plegat ve de gust provar-ho.

La segona raó són ells mateixos. M'agrada la gent jove. Comparteixo amb ells algunes filies i fòbies. Em diverteixo quan parlo amb ells, quan els visito als instituts on em llegeixen. Vull explicar-los les històries que tenen ganes de llegir, i estic segura que a mi m'agradarà escriure-les. Per descomptat, mai no ho faria des de la perspectiva de l'adult savi que vol que l'escoltin, mai des de la superioritat. Cap lector no tolera que l'alliçonin, o que vulguin fer-ho, els adolescents encara menys. Ensumen la demagògia d'una hora lluny. Són llestos.

EN LA LITERATURA PER A JOVES hi ha un verb que se sent massa, i que és odiós: *inculcar*. És un verb equivocat. També trobo odiosa la pregunta: "¿Quins valors vols transmetre quan escrius per a joves?". Cap, contes-to. Quan escric no penso en quins valors toquen aquell dia. La qual cosa no vol dir que els meus llibres no tinguin valors. Tenen els meus, aquells que marquen la meua vida, com a mare, com a ciutadana, com a professional. Tothom escriu des d'allò que és, òbviament. Però dir als joves que han de llegir per tenir valors, o per aprendre vocabulari, o per millorar en comprensió lectora és el mateix que dir-li a algú que ha de menjar pernil de Jabugo perquè té més d'un 55% d'àcid oleic monoinsaturat. Fa passar les ganes.

Em penso que s'hauria de parlar més d'algunes altres coses. Hi ha alguns verbs essencials. Per exemple, el més important: *emocionar*. No vull ser perfecta, vull ser emocionant. Quan llegeixo, ho perdono gairebé tot, llevat que no m'emocionin. Un altre dels verbs importants és *sorprendre*. Un escriptor

Els imprescindibles

L'anell de la Irina

Edelvives

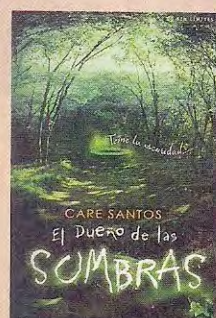
Premi Alandar de literatura juvenil el 2005. "És el llibre que jo hauria necessitat quan tenia 15 anys. Me'l vaig escriure en un acte d'egoisme".

El cas Gu

Edebé

Les aventures de tres germans de 10, 9 i 7 anys, que funden una agència de detectius. "Un secret: els tres protagonistes són els meus tres fills".

El dueño de las...

Ediciones B

Una història terrorífica per a joves i no tan joves. "El dimoni és un personatge que dóna molt de joc. ¡M'ho vaig passar molt bé escrivint-la!".

Lalluna.com

Edebé

Va guanyar el premi Edebé al millor llibre juvenil el 2003. "Vaig retre homenatge al meu estimat Cyrano de Bergerac i vaig riure molt mentre escrivia".

AUTORA TRIA ELS SEUS PREFERITS
ENTRE ELS 60 LLIBRES JUVENILS
INFANTILS QUE HA PUBLICAT

o preguntes...
Galera

mi Joaquim Ruyra
3. "M'agraden els
nes sobrenaturals
què permeten dir
es molt difícils
dir".

Em venc la mare
Cruïlla

Aquest llibre infantil va
obtenir el premi El Barco
de Vapor el 2009. "Sóc
mare, m'agrada riure de
les coses molt serioses.
Començant per mi".

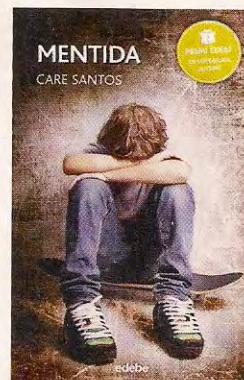
no ha d'avorrir mai, no s'ho pot permetre. La meua responsabilitat més gran quan escric per a joves és enganxar-los a la lectura, transformar-los en lectors. Assumeixo plenament aquesta responsabilitat: vull que quan tanquin un llibre meu tinguin ganes de buscar-ne un altre. Que necessitin llegir, continuar recorrent aquesta casa enorme tota plena de cambres i portes que es diu Literatura.

Hi ha un tercer verb, que és *pensar*. M'agradaria que les meves històries convidessin a reflexionar un moment, ni que fos cinc minuts, a replantejar-se algunes coses,

*"Cap lector no tolera que
l'al·liconin; els adolescents,
encara menys"*

a veure la vida des d'un altre punt de vista. Al capdavant, tot en el món és qüestió de punt de vista. I per això serveix llegir: per saber com són les coses des de l'angle contrari.

La literatura s'adreça al més profund de nosaltres mateixos. Ens ordena el cap i el cor, ens ajuda a forjar-nos, ens delimita. Sense llibres, no seríem allò que som. Ho deia Montserrat Roig quan li van preguntar què havia après dels llibres. Va dir que la meitat del que sabia. L'altra meitat, l'havia après a la vida, va afegir. Jo hi estic d'acord: els llibres són mitja vida. No, millor encara: els llibres són una vida extra. Qui no llegeix només té una existència, i l'existència que et toca sol ser força avorrida. Qui llegeix té l'ocasió de fugir d'ell mateix, o de capbussar-se en els seus pous més negres. Els qui llegim sabem que això no és només un entreteniment. 'La literatura –ho deia Michel Petit– posa paraules allà on més mal fa'. Necessitem aquest bàlsam, necessitem que ens expliquin allò que no entenem i que volem entendre, necessitem que l'emoció ens faci obrir els ulls. Des que comencem a entendre quina mena de lloc és el món. És a dir, des de l'adolescència. **DOM**

EL SEU SEGON PREMI EDEBÉ

El 2007, les imatges d'un noi pegant a una noia equatoriana en un vagó dels Ferrocarrils de la Generalitat van sacsejar l'opinió pública. Care Santos es va indignar com molts, però quan va saber que l'agressor era un menor que havia sigut abandonat per la seva mare i criat per un familiar absent, va voler anar més enllà d'aquella primera reacció i plantejar-se per què el noi havia actuat d'aquella manera.

D'aquella indagació va néixer *Mentida*, la novel·la amb què ha guanyat per segona vegada el premi Edebé de literatura juvenil, el més ben dotat de la categoria, amb 30.000 euros. En l'obra, Santos explica la història de la Xènia, una estudiant de batxillerat que s'enamora d'un noi que ha conegut a internet, amb qui comparteix la passió per una novel·la: *El vigilant en el camp de sègol*. La il·lusió del primer amor s'esfumaria quan descobreixi que aquest noi perfecte no és més que un perfil fals.

Edebé atorga, a més, un premi a la millor novel·la infantil, dotat amb 25.000 euros, que en l'edició del 2015 ha guanyat (per tercera vegada) el madrileny Rodrigo Muñoz Aria amb *El signo prohibido*, un text en què el plantejament homenatja Georges Perec.